

F O A E

pentru

MINTE, INIMA ŞI LITERATURĂ.

No. 45.

Duminică 6. Noiembrie.

1839.

Ансемнъри а сѹпра кълъторіеі P. A. Gegö in Moldova.

(Б р м а р е.)

Макар даръ ан тѹмѹриле бекі аѹ лъ-
кѹт ан Молдова кѹмані*), каріі ші ѹн
епіскопат, кѹ маі мѹлте нѹме, даръ маі
кѹ самъ а Мілковѹлѹ нѹміт аѹ авѹт**);
ба ші аѹпъ трѹчерѹкѹ лѹі кѹтен ан ѹнгаріа
цінѹ Принціі Молдовей Гардъ кѹмъ-
неаскъ:***) нѹ аші андресні тотѹші а зі-
че, кѹ врѹ парте кѹт де мікѹ а ѹн-

гѹрілор дін Молдова сар траѹе
дін ачелѹ кѹманіі; чи фінда кѹ

гаріа. Мѹлці кѹ ѹлѹер зік, кѹ пе ачесте
локѹрі атѹнча нѹ ар фі лъкѹт рѹмѹнѹ;
че тотѹші мі сѹ вѹде адмінтрѹлеа дін
ѹрмѹтоареа темейрі: а.) Історікѹла де-
шекѹ ѹтрікобекі, кѹмаратъ Пр: Кантемір
ан хронікѹла Молдовѹлѹлор Т. II. ф.
183 зіче кѹ Ноловціі, каріі сѹ вѹд а фі
фост ѹн попор кѹ кѹманіі, ар фі грѹт
о аімеъ местекатъ дін чѹ рѹсаскъ, де-
шаскъ, ші Молдовенеаскъ. Ачаста де е
адѹврат аѹ тревѹт пе ачѹлеа тѹмѹрі
сѹ лъкѹіаскъ ан нѹмѹнтѹла Дакіей бекі
рѹмѹні b.) Іоан Ціннам скрііторіѹ Еі-
зантін ан картѹа а б. скріе, кѹ Амѹз-
ратѹла Манѹіа кѹмненѹла ар фі андеманѹт
пе Ромѹніі, каріі лъкѹкѹ ан вѹчінѹтатіа
Мѹріі Нѹгре сѹ нѹвѹлеаскъ ан ѹнгаріа
ла анѹла 1164. Ачешѹа тревѹе сѹ фі фост
лъкѹіторіі Дакіей чей бекі; кѹ дін ачаста
нѹтѹкѹ маі лесне навѹлѹ ан ѹнгаріа; ші
афаръ де ачѹа де ар фі вѹреіт Цінтам
депре Ромѹніі чей дін Тракіа, локѹріле
лор ле ар фі авѹт маі конѹскѹте с.) Іосіѹ
Benkö ан Milkovia Т. I. аѹ тінѹрѹт
ѹн докѹмѹнт деа анѹла 1229 адекѹ
о скрісоаре а епіскопѹлѹі кѹманілор Тео-
дорік трімісѹ Деканілор (Протпопсілор)

*) Engel Geschich. der Moldau und Wala-
chei Т. I Фаѹа 141.

***) Benkö Milkovia, ші Sulzer Т. III 5.
256 дін епіскопіі кѹмнешѹ сѹ ціѹ Мі-
хаіа ші даѹрентіе деа сѹѹршітѹла ѹѹ-
теі а II; дін сѹта а 13. ш. 8. маі
мѹлці.

***) Sulzer Т. II. 5 120. кѹманіі аѹ дом-
ніт ан Молдова ші Цара Ромѹнеаскъ
деа анѹла 1085 нѹнъ ла анѹла 1225
ан карѹ дінпреѹнъ кѹ Мѹскаліі анвн-
гѹндѹсе де Тѹтарі, кам пѹла анѹла 1239
аѹ тревѹт чіа маі марѹ парте ан ѹн-

тоці, кѣ оцѣре пѣцинѣ, борбеск о лимѣ
кѣ сѣкѣи дін Ардеал, нѣм'аші тѣме кѣ
воі греші зикѣнд кѣ Сѣлѣр, кѣ тоці сѣнт
де ѣн неам кѣ ачѣа, кѣ ачѣта маі кѣ
самѣ, кѣ, прѣкѣм скріе Принѣа Кантемір,
партеа Молдовеі чеа мѣнтоасѣ де кѣтрѣ
апѣс маі де мѣлт саѣ цінѣт де Ардеал,
ші нѣмаі дѣпѣ че аѣ маі мѣлте рѣндѣрї

сѣкѣиці, аѣ каре сѣ афѣз ѣрмѣтореле
кѣвїнте: „Nonne in Ecclesia Christi
Domini lupum, et agnum una pasci
oportet? Quidni etiam siculum cum
Comano Olachoque etc“ Теодорїк,
фїїнд єпископ кѣманїлор аѣ Молдова,
сокоетеск кѣ де Рѣмѣнїї аколо лѣкѣиторї
корѣкѣе, д.) аѣдатѣ дѣпѣ єшіреа кѣма-
нїлор се шї вѣд ѣрмеле Рѣмѣнїлор дін
коло пе карпаці, ше аѣкѣ ка а ѣнѣ
попор аколо де мѣлт лѣкѣиторїѣ, аша:
аѣвїнгѣндѣсе кѣманїї де Тѣтарї, мѣлці
Рѣмѣнїї дїнтрѣ Ёзнат шї Олт сѣ сѣ-
пѣн ѣнѣѣлор; кавалерїї Іоанїці доѣн-
деск деаа Ёлаа а а. пѣмѣнтѣл сїверїнѣ-
лѣї кѣ до мїре песте Іоан шї Волѣганг
каре єра кнѣзї, сѣ єа тотѣшї афарѣ кнѣ-
зѣл дїтен дс нѣм Рѣмѣн, каре сѣ рѣ-
мѣїе слобод; сѣ ласѣ їарѣшї нѣмїлор
кавалерї сѣ апере пѣмѣнтѣл ла олаатѣ
кѣ Рѣмѣнїї; ачїашї кавалерї капѣтѣ слобод-
нїїе сѣ кѣпрїндѣ тѣатѣ кѣманїа,
дарѣ аѣ партеа стѣнгѣ а Олтѣлѣї ѣн
воївод Рѣмѣнѣск сѣ рѣмѣїе сѣѣтїт де
їѣрїсїкїїа лор; кнѣзѣл дїтен сѣ траѣе
де сѣпѣ стѣлѣнїїа лѣї Іадїслаѣс кѣма-
нѣл саѣ а з. країсѣлѣї ѣнѣѣреск, шї сѣ
фѣче неатѣрнѣторїѣ, аѣкѣ сѣ аѣвїнѣ;
Негрѣ воѣз трѣкѣнд дін цїнѣтѣл фѣ-
гѣрашѣлѣї аѣ цара Рѣмѣнѣскѣ, афѣз
аколо Рѣмѣнїї сѣѣ Банѣа Басараѣа. Аѣкѣ-
єтѣа толате саѣ аѣтѣмплат деаа аѣнѣл
1222—1290 кѣм аратѣ Ёнѣел Т. І. фа-
ца 145 ш. а.

саѣ аѣвїне Матїас Корвїнѣс де Мареле
Єтѣфан, фѣ прїн ачѣста пентрѣ Молдова
кѣпїгѣтѣ: шї ашѣ єра лѣкѣїтѣ де сѣкѣї,
карії цїн шї пѣмѣнтѣл дін коаче де мѣнѣї.
Ачѣлашї Матїас аѣ лѣнѣгат мѣлці лѣ-
кѣїторї дін ѣнѣгарїа пентрѣ єресѣл лѣї Іоан
Хѣс, шї ачѣѣеа трѣкѣнд аѣ Молдова аѣ
рѣдїлат аколо чѣтатѣа хѣшїї, кѣм не аратѣ
М. Бандїн ла Gego. дѣпѣ ачѣа, парте
сѣѣ ѣрмѣторїї лѣї Матїас, дарѣ маі кѣ
самѣ сѣѣ Принѣїї Націоналї пѣтїмїнд сѣ-
кѣїї мѣлте асѣпрїї, фѣрѣ сѣлїці ашї лѣса
патрїа, прѣкѣм аѣ времеле лѣї Зїгїсмѣнд
Заполѣа, Єтѣфан Баторї ш. а. шї їарѣ кѣ
прїлѣжѣл рѣдїкѣрїї реѣментѣрїлор сѣкѣ-
єшїї де Мѣрѣїне, че пе ларг аратѣ П;
Gego. — Пѣцїна оцѣре, че сѣ афѣз
аѣнтрѣ лимѣа ханѣїлор шї а алтор ѣнѣѣрї:
прѣкѣм шї чѣлѣлалте темѣїѣрї де П. Ge-
go аѣѣсе, нѣ сѣ вѣд а фї дѣстѣле сѣрѣа
арѣта оцѣїт аѣчѣпѣт; кѣчї сѣ так ал-
теле, шї аѣ лимѣа ѣнѣѣрѣаскѣ дін пѣрѣї
маї дѣпѣртатѣ єтѣ оцѣре; афарѣ де а-
чѣа: аѣ лимѣа пѣмѣнтѣл, шї тѣмпѣл фа-
че скїмѣаре, че саѣ пѣтѣт аѣтѣмпла шї
кѣ лимѣа ханѣїлор. аѣ ачѣаш тотѣшї
пѣрѣре кѣ П. Gego сѣнт шї алці аѣ-
вѣцїаці ѣнѣѣрѣїї.

Пе аѣнѣз ѣнеле сѣѣдерї, че ле аѣе,
нѣ єтѣе тѣтѣшї нѣмїта карте фѣрѣ преѣ.
Докумїнтеле кѣ мѣлтѣ стѣрѣданїе аѣѣсе
аратѣ, кѣ аѣторѣл аѣ авѣт нѣ нѣмаї рѣ-
баѣре, дарѣ шї маре кѣношїнѣз аѣ Істо-
рїа патрїїї. кѣвїнтеле, дѣпѣ че ар фї аѣ-
шїрат сѣлѣвїчѣнїле Молдовенїлор зїсе;..
Аѣмнѣ Молдовѣан єтѣе о таблѣз алѣк
пе каре поці скріе че вѣї вреа. шї аѣ
алт лок.; аѣнѣрѣск дін єсперїнѣемї кѣ
аѣхѣл тѣмпѣлѣї де бїне фѣкѣторїѣ ла
Молдовенїї аѣкѣ мѣлте аѣ кѣрѣїїт, аѣ-

тз, кз нз аз фозг кзтрз джнші кз атж-
та зрз, ка ацї скріїторї стрзїні.

Де кат тоате ансз сжнт маї антз-
рзсзтоаре фрзгмінтеле азсе дїн Манзскрі-
сзл азї Марк Бандїн Архієпіскопзлзї дєла
Марціанопол шї Бікарїзлзї єпіскопєск
ан Молдова, карє анціїнцареа дєспре
старєа Католїчїлор ан Молдова ан анзл
1648 аз трїмїсо дїн Бакзз патріархзлзї
Роман Інокєнтїє а 10, кжнд домнєа ан
Молдова Васїліє Дшнзл; шї фіїнд кз ачк-
стєа дрзнкз пшїнз азмінз, пєстє ста-
рєа шї пштерєа Молдовєї, сокотєск а анз фі
фзрз фолос, дє вої пшнє кжтєва аїчєа пре-
фжкзтє пє лїмєа Ромжнєаскз.

Дєспрє Нзрзвзрїлє шї фірєа Молдовєнілор.

— — — Молдовєнії сжнт маї ізбї-
торї дє стрзїн дє кжт Ромжнії дїн Ца-
рз Рємжнєаскз, шї алтє локзрї, дє вом
лзз афарз пре чєї чє лзкзєск ан вєчїнз-
татєа Дкшїлор, дє карє лєжндзсє нзрз-
взрїлє вєчїнілор сзї, нз даз нїміка кзлз-
торїзлзї ан чїнстє. Молдова о поцї кзлз-
зторї фзрз дє а фачє спкєсє. Дзкзїторїї
взкзрошї тє вор оспзтз кз пжнє, каш,
лаптє, шї алтєлє дє ачкєстєа, нзмаї сз
нзцї зїцї кз єцї оаспєт; кз адмінтрзлєа
ан лок дє мжнкарє вєї кзпзтз пшмнї
шї вжтє дє мєрїндє. — Молдовєнії аз фі-
рє вїклєанз, мїнтє вїє, сжнт плєкацї спрє
рзпїрє, фрїгзл шї калдзл, фомєа шї ск-
тєа сжнт харнїчї а о сзфєрї 1—3. зї-
лє. Дє мзлтє орї ам вєззт озмєнї дє
вїцз стрзлзчїтз, карє тзєвзржнд лз їзвоя-
рз ш'аз окол пїта зскатз, шї мзїндзсо
ан анз, аз мжнкатзсо кз чєл маї бшн апє-

чїт, дє єндї, дакз мєрє лз оатє ан
азнє тжмп сз хрїнєск кз пшїнз мжнка-
рє. Нє авжнд пжнє, трзєск кз лаптє дє
кал, шї ан лїпса ачєстзїа шї кз карнє
дє кал.

Аспрїмєа дєрзлзї дє мїчї сз анвацз
а о сзфєрї; кз пршнчїї кз кзмашз дє
пжнз слєвз, шї дєскзлцї сє жоакз пє
гєацз, шї ан зєпадз, дє карє нш нз о-
датз нє ам мїрат; ансз ан контрз фрї-
гзлзї чєлзї грознїк амєржкзцї кз вє-
смінтє кзптзшїтє. Дє мзлтє орї шї ншї-
лї чєї дє фршнтє фак ачєстз прєкз кз
пршнчїї сзї;*) карїї дє о рабзз фзрз пжнє,
єстє мєрє нздєждє, кз вор сз фіє осташї
бшнї. Афарз дє ачкє єї нз саз нзскзт
атжта спрє нєгзцзторїє, мзєєтрїї, лзкра-
рєа вїїлор шї а пзмжнтзлзї, кжт спрє
оштїрє, шї рзпїрє, ан карє нїчї кз шн
фір дє пзр сжнт маї дє жос дє кжт Тз-
тарїї. Пє лїнгз ачкєстєа тотзшї ншї дє
мїрарє, кз пазтєсн дєрє лз Тзрчї; кз нз
аз антзрїрї; шї ншмзрзл попорзлзї єстє
кз мзлт маї мїк дєкжт сз поатз стз ан
контрз мзлцїмєї Тзрчїлор.

Сзрєзтоарєа Ботєзлзї Домнзлзї.

Ан зїоа дїнаїнтєа Сзрєзторїї Ботє-
злзї Домнзлзї, дїн вєкїзл обїчєїз, сз
азшнз єпіскопїї Молдовєї (Мїтropolїтзл,
кз трїї єпіскопїї) ан Іаш ан кзртєа Прїн-
цзлзї. ка антрє тзмжкєрє, стропїрє кз
анз сфїнцїтз, сзрзтарєа крзчїї, шї алтєлє,

*) Дар оарє шї ан зїмлє ншстрє? Чє? Нз
нєрзсфзцззм? нз сжнтїм прєа пазпжнз?
— — —

сз'ї поѣтеаскз домініе норокоаскз, анї шї кърмереа лѣкрѣіаор ферічітз. — Ної анкз воїнд ане антокмі дѣпз ачест обичѣіѣ, шї лѣсжд ПП. Іссѣіці гзтіреа планѣлѣі чінстїреї, ам рждѣіт процесіе дін каса Парохїаскз. Доїспрежѣче прѣнчї невіноваці амерзкаці ан весмінте анѣреції аѣ анкіпїт таїна ачестїї сзрѣзторї; дої аѣ дѣс Марка Принцѣлѣі шї а цзрїї. Де дѣеа ажѣнгжд ної ла трон саѣ рздікат Принцѣл, шї не аѣ прїміт кїнкѣвжнтареа, рѣгзчїжніле, сзрѣтареа крѣчїї кѣ алте церемонїї, ѣкѣѣрог. Аѣ ѣрмат дѣпз ачѣа сзлѣстациа ноастрѣ зїсз де ѣн Іссѣіт, шї кѣвжнтареа рогтїтз де маї сѣс нѣміції прѣнчї Латїнеѣе шї Рѣмжнеѣе, каре гзтждѣсѣ аѣ рзспѣнс епїскопїї: Амїн, Амїн. Ачѣстѣа аѣ фогт чаре пзкѣте Боерїлор, ка анѣшї Принцѣл ле аѣ дат де вїст дїн фіале де аѣр, шї їаѣ чїнетїт кѣ банї.

Ан зїоа Ботезѣлѣі Домнѣлѣі каре сз фаче прїн церемонїоаса а апей сфїнѣре маї помпоаскз, їаршї саѣ адѣнат тоці Боѣрїї цзрїї; неваста Принцѣлѣі дїн прѣѣнз кѣ прѣнчїї, шї тоці офїцірїї де кѣрте анкз аѣ фогт де фацз. Принцѣл аѣ кѣпрїнс лок ан тронѣл де кзтрѣ рзсзрїт; дої прѣнчї ѣнѣл де 7 шї алѣл де 5 анї, аѣ шззѣт де а стѣнга ан дѣпзртаре де 10 пашї, шї неваста їаршї маї анколо кѣ 10 пашї ашѣ, кѣт прѣнчїї сз кадз ан мїжлок. Пентрѣ амплїнїреа церемонїїлор дїн афарз де поарга кѣрції саѣ фзкѣт ѣн ларг шї фрѣмос черк, (circulus) ан дѣпзртаре де 80. пашї дела маї сѣс нѣмітеле тронѣрї. Де кзтрѣ амеазз ноапте шї рзсзрїт фацз кѣ Принцѣл, аѣ кѣпрїнс лок шзкрїторїї Бесерїчеції, кзлѣгзрїї, шї хорѣл кжнтзрецілор. Де а дреапга Принцѣлѣі Постелнїкѣл, Спзтарїѣл, Логофзтѣл,

Дворнїкѣл, шї алці Дѣрегзторї (тоці дѣпз рангѣл дїрегзторїї) дїн прѣѣнз кѣ о мѣлціме де осташї. Де кзтрѣ апѣс, антре тронѣл Принцѣлѣі шї а Невестїї, сз ведеа о сѣтз де Іанїчарї. Прїнчѣса ѣра анкѣнжѣратз де фемеї помпоаскз; дѣпз ачѣстѣа ста мѣлте мїї де пѣдѣстрашї, шї 10,000 кзлзрашї, дїн каре акѣма нѣмаї 150 ѣра кзларе. Ан партеа де кзтрѣ амеазз зї ѣра їкоанеле маї мѣлтор сфїнції, шї дѣпз ачѣстѣа хорѣл Мѣзчїлор. Афарз де ачѣстѣа дїн прѣжѣр сз ѣїта маї мѣлте де 20,000 оаменї. Принцѣл кзѣтжд ан тоате пзрціле дїн ачастѣ мѣлціме, де тоці дїн фіе че пласѣ, шї старе сз чїнстѣа кѣ аджнїз а капѣлѣї плекарѣ. Пѣ весмжнт дѣеа ѣѣмеї де 100,000 де дѣкѣції. Неваста аї ѣра анфрѣмосзцатз кѣ о подоабз, акзрїа прец ажѣнѣе 40,000 дѣкѣції. Принцѣл ѣсте ом де статѣрз де мїжлок, арѣ фацз негрїчоаскз рѣменз, нас ѣлѣтѣреск, мѣстѣе шї карѣз неагрз. Неваста аѣї ѣсте фоарте фрѣмоскз ла фзптѣрз, кѣ фацз маї галѣнз рѣменз. Де чѣа парте, фацз кѣ каса Принцаскз, шзѣеа Мїтрополїтѣл кѣ кѣнѣнз де аѣр пѣ кап, шї кѣ о крѣче ан мжнз, дїн зафїрї верзї кѣ маре мзестрїе лѣкратз; ан локѣл аа доїлеа сз афла епїскопѣл дела Роман, ан ал трїїлеа дела Бадавцінї, (доарз дїла рздзѣц) ан ал патрзлеа дела хѣшї, шї ан ал чїнчїлеа ної; дѣпз ної кѣпрїнсѣе лок Архїепїскопїї чѣї стѣзїнї, (каре алѣнгаці де Тѣрчї афлз адзпост ан Молдова) шї алте фзце Бесерїчеції.

Сзмнѣл церемонїїї, че ѣра асз анчѣпѣ, фѣ лѣмінеле апрїнсе анпрежѣрѣл мѣселор шї а кззілор кѣ апз ѣмплѣте. Саѣ рздікат дарз Мїтрополїтѣл, шї маї антѣе аѣ тзмжїат пѣ Принцѣл, прѣнчїї шї

НЕВАСТА Л҃҃І. Ачѣа а҃ фѣкѣт ші чѣлалуї
 єпіскопї. Ної нѣ ам авѣт ꙗкѣѣлнїцѣ.
 Сѣпт тѣмѣѣре сѣна кѣнтѣче Грѣчѣшї. Дѣ-
 пѣ тѣмѣѣре сѣѣ кѣнтѣт лѣ мѣселе маї
 сѣс поменїте ѣнеле кѣнтѣрї шї євангелїї
 Грѣчѣшї; іспрѣвїндѣсе ачѣѣстеа фѣ сѣїнцї-
 тѣ апа ѣн ѣн вѣс де арѣїнт, че а҃ вѣстїт
 вѣвѣїтѣлѣ тѣнѣрїлор, сѣнѣтѣл армелор, шї
 хорѣрїле мѣзїчїцї. Антрѣ ачѣа Мітропо-
 лїтѣл а҃ стропїт кѣ апѣ сѣїнцїтѣ пе
 Прїнцѣл, прѣнчїї, шї НЕВАСТА Л҃҃І, шї де-
 ла ачѣѣстеа анторкѣндѣсѣ лѣ масѣ, а҃ фѣ-
 кѣт асѣмінѣ кѣ чѣлалуї єпіскопї, шї Бо-
 ѣрї, карѣ сѣ апропїа сѣ сѣрѣте крѣча,
 шї сѣ капѣте вїнекѣвѣнтѣре.

Анплїнїндѣсе кѣ Домнї шї Доамнеле
 ачѣѣтѣ релїѣїоасѣ церемонїе, антрѣ сѣнѣ-
 тѣл тромпѣтетор, шї а трїмвїцелор фѣрѣ
 скошї дїн граждїѣ 124 каї шї пе ачѣѣстеа,
 трѣкѣнд прїн мїжлокѣл кѣрѣїї, а҃нѣ обїч-
 нѣїта церемонїе кѣ апѣ де ноѣ сѣїнцїтѣ,
 їа҃ стропїт Мітрополїтѣл. Іспрѣвїндѣсѣ
 тоатѣ чѣї кїемацї фѣрѣ стрѣлѣчїт оспѣтацї,
 Ної ѣрмацї де марѣ мѣлцїме че сѣ амбо.
 ѣа андѣрѣптѣне, шї сѣнѣндѣ кѣнтѣрї лѣ-
 тїнѣшї, не ам анторѣ акасѣ.

Пѣрѣрї лѣ, мѣтафїсїка мѣрїрїї!

De Dr. Vaszits.

Сѣнт оаменї, карїї нїчї одѣтѣ о фї-
 їнцѣ вїе, о фїїнцѣ лор асѣментѣ нѣ а҃ вѣ-
 зѣт мѣрїнд; оаменї, карїї де лок пїѣра
 фаца, гѣлбенѣск, шї сѣ анфїорѣазѣ, кѣм
 вѣдѣ чева морт, сѣѣ анмѣрїре кѣпрїнс, сѣѣ
 кѣ жїѣгѣл морѣїї ансѣмнат; оаменї, карїї
 де оарѣшї че а҃ѣчѣре амїнтѣ де моарте, де
 оарѣшї че сїмѣол лѣ морѣїї кѣ о фрїкѣ дїн
 лѣзѣнтрѣ фѣг, шї сѣ пѣзѣск. Аша оаменї

нѣ нѣмаї неѣѣрїчїцї чї шї слаѣї а҃ а҃ѣ.
 шї мїтїтѣї лѣ кредїнцѣ сѣнт а сѣ нѣмї,
 кѣчї лѣ лїпѣѣе ачѣл прѣвѣчнїк кѣѣт —
 аша адѣнк ка шї адѣнчїмѣ тоѣѣлѣї лѣмѣск,
 — кѣмкѣ мо артеа шї вїаца ѣнѣл шї
 ачѣла нѣмаї аѣот фѣкѣторїѣ процес ачѣѣтѣї
 тоѣ лѣмѣск єсте. Ачѣлоралїпѣѣе пѣтерѣ,
 дїн ачѣл, че єсте морт, вїаца шї флорѣ
 трѣкѣторѣлѣї пѣнтрѣ вїакѣл вїїторїѣ їарѣшї
 а о пѣне анїнтѣ; ачѣлоралїпѣѣе шї ачѣл
 пѣтѣрнїкѣ, шї неѣѣѣѣтѣтѣ кредїнцѣ: кѣмкѣ
 моартѣ нѣ прїн вїацѣ, ка лѣ єї анпротї-
 вїтор, чї прїн а сѣ, шї ан а сѣ анѣшї
 мѣрїре поатѣ фї анвїнсѣ.

Кѣтѣї пѣнтрѣ мїне, єѣ мѣ вѣкѣр сѣ
 вѣд чева морт, ансѣ нѣ дїн скептїчїасѣка
 дѣснѣдѣѣѣѣре пѣнтрѣ кѣ їарѣшї ѣн мѣрѣѣ
 вїѣѣѣїторѣ дѣторѣл сѣѣ трїкѣт а҃ пѣѣтїте
 чї пѣнтрѣ ачѣл, пѣнтрѣ кѣ єѣ дїн тоѣ че
 є морт мѣ мѣнчѣск ам форма ѣн їндївїдѣ
 вїѣ, шї пѣнтрѣ кѣ мїе ачѣѣта шї ачѣла
 морт амї сѣѣѣѣе сѣрѣ ѣн сѣѣѣїѣ вїѣ
 ачѣлї прѣа вѣчнїче ѣнїмї а вїѣрїї, шї
 а мѣрїрїї; кѣчї нѣнѣмаї вїаца шї мо-
 артѣ; чї шї вїѣрѣ, шї мѣрїрѣ сѣнт
 аша стрѣнс дѣла анчѣпѣт лѣгатѣ, кѣтнїчї
 о вїацѣ нѣ єсте, ан карѣ сѣ нѣ фїе мѣ-
 рїрѣ, шї їарѣшї нїчї о моарте, ан карѣ
 сѣ нѣ фїе вїѣрѣ. — Шї ачѣѣта кѣѣт, єсте
 кѣѣтѣфѣндаментал лѣ мѣтафїсїка мѣрїрїї. —

А кѣноаѣе натѣра анѣшї трѣп фѣкѣтѣ
 а҃ѣѣвнїчїе; ан асѣнемѣрїторѣе фантасма-
 горїе; ан лѣ сѣѣ марѣ шї пѣтернїк алт
 прѣдѣкѣторї; ан лѣ сѣѣ процес стрїкѣторїѣ
 (карѣ їарѣшї нѣмаї прѣдѣкѣторїѣ єсте) єст
 а҃ѣѣта де фрѣмос, а҃ѣѣта де аналт, кѣт
 тоцї ачѣл сѣнт вѣдїнчїї де конѣѣтїмїре,
 карїї де адѣнчїмѣ натѣрїї, ка шї де стрї-
 гої фѣг, шї сѣ сѣпѣрїе. Сѣѣѣѣѣлѣ тарѣ
 тоѣ дѣѣна сѣ ва анторѣе лѣ натѣрѣ, шї

ва іспіті ачестѣ таїне, анокъ оз нѣ се ан-
нѣмете нѣ фінцѣ трѣпѣскѣ а се апропіа
де сфінценіа дѣторѣлѣ ачестіа, ші де а
еї антѣнекоде ноцї, чї сѣфлетѣ черкз-
торїѣ денатѣрѣ трѣбѣ оз се мѣте кѣ то-
тѣл ан дѣх. —

Де мѣте орї ам вѣзѣт анокъ дїн ко-
пїлерїе мѣлїї оамїні мѣрїна, шї тот дѣ-
ѣна сѣнцѣ ідеѣ ан мїне: „че есте а мѣрї“
— дѣчї ам пѣшїт дѣпѣ моарте, шї ам
кѣзѣтато, ѣнде нѣмаї ам пѣтѣт, ам ан-
трат дѣпѣ дѣнса ан тѣкѣта кїліѣцѣ че-
лор че мѣрѣѣ шї ам вѣзѣт фапѣ еї, шї
аша мам сѣрѣгїт амѣ скѣтї де анфїорѣ-
рїле, каре фѣрѣ воа ноастрѣ ла прївїрѣ
челор че мор ан ної се наск, ам вѣзѣт ко-
пїї анѣрї де фѣрѣмошї, карїї нѣмаї флорѣ
шї нѣдѣждѣ вїеції ерѣѣ, копїї, карїї ан
кѣмѣѣша невіновѣції ѣмѣлаѣ, шї рѣменѣѣ
ка траїдафїрѣла дѣна невіноватѣла сѣѣ сѣ-
флет. Ам вѣзѣт сѣменї еѣтрѣнї, карїї
анповѣраці кѣ сѣрѣїна анїлор аїча дѣѣѣ
се маї тѣрѣїаѣ, пѣшїна ан пѣмѣнтѣла чѣл
антѣнекоде фѣрѣ нїчї о грѣѣтате. Ам вѣзѣт
пе таїкѣла мѣѣ вѣн, мѣлат кїнѣїндаѣсе маї
наїнте де а мѣрѣѣ антрѣ вѣкѣрїа тѣтѣлѣї
сѣѣ. Ам вѣзѣт пе сѣкѣмпа маїка мѣ де
трїї орї де шї нѣ лѣнг, дѣр тотѣшї фѣр-
вїнѣте а се лѣпта кѣ не анвїнса моарте, шї
а рѣмѣнѣ а еї жѣрѣфѣ. Ам вѣзѣт дої
прїеѣтїї іѣвїці ан прїпѣ шї фѣрѣ мїлѣ сѣ-
грѣмаїї, шї жѣнѣїаїї де неовосїта мѣнѣ
а морѣїї, жѣнѣїаїї зїк, кѣчї ачѣл нѣ ерѣ
лѣптѣ, чї жѣнѣїаїї, макар кѣ нѣ кѣрѣѣ нїчї
ѣн пїк де сѣнѣ. Маї пе ѣрѣмѣ, ам вѣзѣт
шї пре чѣ маї сѣкѣмпѣ, маї крѣдїнѣїосѣ,
шї маї вѣнѣ, че аѣ пѣртѣт кѣнаѣа пѣн-
трѣ мїне пѣмѣнтѣла, шї ва маї пѣртѣт пѣнѣ
че се вор мїшка мѣдѣлѣрїле трѣпѣлѣї мѣѣ,
пе амѣ фѣрѣмоасѣ, пїлнѣ де граїїе шї де

іѣвїре неѣастѣ мѣрїна. Іа анокъ нѣ ерѣ
де 25 де днї шї се нѣмѣ Алоїзіа, ѣн
нѣме, каре атѣта ансѣмнѣѣѣ, кѣт атот
мѣчїнѣтор шї пѣнтрѣ ачѣл амї парѣ
кѣ аша іѣте іаѣ мѣчїнат зїлѣле чѣле ѣр-
сїте. — Дїн тоате ачестѣ мѣрїї ам ан-
вѣцѣт: кѣмѣ прїн сѣїмѣарѣ ачѣл, че о
нѣмїм моарте, нѣ ансѣшї фїнцѣле се сѣїнг,
чї нѣмаї фѣрѣмѣлѣ шї лѣгѣтѣрїле лор чѣле
дїн афѣрѣ се дѣслѣгѣ, се слобод шї се
рѣдїкѣ, шї макар кѣ прїн моарте трѣ-
пѣл оргѣнїк се топѣїе, шї вїаца пар-
тїкѣларѣ анѣѣтѣ, тотѣшї елѣментїле шї
пѣтерїле, каре ан трѣпѣл оргѣнїк, шї ан-
вѣрѣна спеїїе а вїеції аѣ фост стрѣнѣе, рѣ-
мѣн неатїнѣе, шї нестрѣмѣтате, се дѣк,
ка іарѣшї сѣѣт алѣ лѣгѣтѣїнѣе, сѣ се ан-
бїне, шї аша алѣ процѣѣрї, шї алѣ фе-
номѣне (арѣтѣрї) се поатѣ адѣче ла лѣ-
мїнѣ. — Ам анвѣцѣт: кѣмѣ прїнчїпѣл
ачѣла, каре нѣ дїн хѣтѣрѣїе лѣгѣтѣїнѣе
пѣрѣде, чї сѣѣт пѣрѣрѣ сѣїмѣаре а рѣла-
ціїлор дїн афѣрѣ ѣнѣл шї ачѣла ан
сїне есте, преѣм есте прїнчїпїѣ кон-
цїїнѣїї, шї а лїберѣтѣїї (слоѣѣзенїї) нїчї
нѣ поате болї, нїчї мѣрї!

Вѣ ерѣм маї мѣлат сїнѣѣр пе лѣнѣѣ
іѣвїції мѣї, кѣнд ачїѣѣ се дѣспѣрѣїаїѣ
де ачѣста пѣмѣнтѣскѣ вїацѣ. ѣнѣл мѣрѣ
дїмїнѣѣа, алѣл ан фѣрвїнѣїе амѣзї, ал-
тѣл ан рѣкѣорѣса сѣрѣ, алѣл ан тѣкѣтѣл
мѣѣ де ноапѣ; еѣ тоате чѣѣсѣрїле дѣспѣр-
цїрїлор лор пѣнѣ ла мїнѣт мїлѣм ансѣм-
нат. Вѣчї пѣнтрѣ че, антрїе еѣ акѣма
пе тоїї арѣпт кѣѣтѣтѣрїї, шї сїмѣїтѣрїї,
ар фї мѣсѣрѣтѣрїї тїмпѣлѣї пе лѣме, дѣкѣ
нѣ ва мѣѣѣра фїѣїе каре ом чѣ маї сѣфн-
тѣ, чѣ маї ансѣмнѣтѣоарѣ, чѣ маї прїсїм-
цїтѣоарѣ а тїмпѣлѣї вїеції салѣ кїпїтѣ? —
Кѣнд воїѣ мѣрї еѣ шї вре ѣн дѣх іспїтї-

торіѣ се ва афла лннгз патѣла мѣѣ, ка мѣ-
рірѣ мѣ сз о прівѣскз ші черче атѣнчѣ
арзтзторѣла мінѣтѣлѣ мѣѣ чѣл де пе ѣр-
мз, сзші арѣте дрептѣла сзѣ. — Ші фінда
кз моартѣ нѣ єсте алта, декѣт стін-
черѣ віеціі лн трѣпѣла сінгѣлар:
ачаста іарѣші дін маі мѣлте прічіні поате
се лнтѣмпла, (адекз: саз дін слейрѣ пѣ-
терілор віетоаре; саз дін рѣдікарѣ комер-
цѣлѣ органіко дінамік каре лнтре сістемеле
трѣпѣлѣ ші органеле ачестѣла*) стзпнѣк.
— Пѣтеріле віитоаре іарѣші се пот стінѣе
прін фѣкѣта прѣ марѣ алор лнтіндере, прін
карѣ лнпрѣмѣтата алор опозіціе се рѣ-
дікз. Маі адесе орі ѣрмѣзз моартѣ дін
стрікарѣ ѣнѣ ші алтѣі орган, фінда кз
атѣнчѣ лнпрѣмѣтата лор концінтіме, ші
лн о віацѣ конспіраціе се рѣдікз; ші рѣ-
дікѣндѣсе ачестѣ, се опрѣше префачерѣ
трѣпѣлѣ, ші а пѣтерілор, лноіре), ѣрмѣзз,
кѣмкз нічї оаменіі пот тоці лнтрѣн кіп
мѣрі. Дін кѣці ам вѣзѣт єѣ мѣрінд, маі
фрѣмос, маі леніштїт фѣрз єстзз пот
зіче — де ші маі наінте грѣл се лѣпта,
аѣ мѣрїт амѣ маі іѣкітз соціе, єа, аѣпз
карѣ єѣ маі лѣнг ші маі амар желеск, ші
воіѣ желі пѣнз чѣ кѣѣетѣла, ші сімѣіреле
меле кѣ міне вор фї ѣна.

Де врѣї дарз тѣ іѣкіте четїтор сз
аѣзі дела міне, чѣ ам лнѣзѣат єѣ дін мѣ-
рірѣ чѣлор чѣ ам вѣзѣт, чѣ ам дѣѣндїт
єѣ пентрѣ кѣѣетѣла, ші рекѣѣетѣла мѣѣ ші
пентрѣ поетїчѣска мѣ фантасіе, ласемз аці
повестї кѣ пачѣ, чѣ ам пентрѣ тїне пе
лімѣз. Ші де нѣ ле вѣї кѣноаѣе де аде-
вѣр, де те вѣї лнгрѣзі а вѣдѣ аша тѣло-
ѣрі, тѣ лці спѣчѣзрѣ окїѣл, ші ініма
де чѣле чѣ амеѣеск, ші лнѣбатз, лѣческ,

*) Вѣзі Васїн — лнтропѣологіа.

ші гѣділѣ; лнѣпнтз ші ѣрѣкѣ тѣ ла дѣ-
шарта лармз ші стрїгаре а зілеї, ланѣѣѣна
фетїцз, карѣ жоакз ші саре, конѣертѣзз,
ші кокетѣзз, ші ал сзѣ пѣцін аѣѣ пе
фоїа сорціі нѣѣѣнії пѣне! лнкз кѣнд
се ва фачѣ стрїгарѣ мїезѣла нопціі! іатѣ
міреле віне, атѣнчѣ нѣ тремѣрадѣкз сз-
тана стз ате вадѣжорї, ші аці зіче: аї
пїердѣт! кѣцігѣла єсте ал мѣѣ! —

Де ачѣл зік, кѣмкз а вѣдѣ пе чїнеѣа
а мѣрі, маі фрѣмос єсте декѣт а вѣдѣ о
сѣніере кѣ маске ла лѣміна фѣклїелор; кѣчї
лнподовїтеле сѣнії алѣргз, ші фѣклїеле
се лнтѣнекз, ба се стїнг кѣ тотѣла лн-
трѣ лндѣпѣртаре: іарѣ лѣмінеле, каре ла
лнтѣнекоаса ші фрѣнѣта лѣчїре а канѣлїї
лн соѣа (одаїа) чѣлор чѣ мор лн лѣѣн-
трѣла тѣѣ се наск, нѣ се вор стінѣе маі
мѣлт, чї вор лнтѣрї кѣ лѣчїрѣ мїлогстї-
віреї а та чѣ маі адѣнкз кѣѣетаре, ші
фантасіе. — Дїча дарз сѣнт Тѣлоѣріле
мѣрїреї, каре ле ам пѣстрат пентрѣ тїне.

ТАБЛОѢЛ 1-лѣ.

Петречерѣ морціі лн десѣзтарѣ
віеціі.

Вѣзѣтаї тѣ вреодатз четїгорѣле о фе-
тїцз саз о нѣѣастз фрѣмоссз тїнѣрз де
ла 16—24 де анї акѣріа сѣѣїрѣ, ші бї
не крескѣтз статѣрз, н'арѣта нічї о сѣѣѣ-
чїѣне; акѣріа окї лнтѣнекошї кѣ кѣѣтарѣ
лор де ші єра слободз де тоатѣ фантасїа
чѣѣа адѣнк, ші лндѣпѣртат пѣрѣрѣ а
прїві ці се пѣрѣ; акѣріа рѣшѣцѣ а обрѣ-
зелор нѣ те лѣса а те лндѣї деспрѣ ті-
нѣрѣска єї сѣнѣтате; ші тотѣші алтѣ-
лїѣ, оѣ! кѣ тотѣла алтѣлїѣ о вѣдѣї, де
кѣт лн адеѣѣрата сѣнѣтате! акѣріа пѣр-
таре лѣѣа о граціе нѣдѣсѣлшїтз ші не лн-

протівітоаре. Де веї фї лѡат ан сѣмз глѡмиле єї, веї фї афлат, кѡм кз шї чеа маї 8шоарз глѡмз карѣ аз єшіт дїн г8ра єї єра ан анкда серіосїтатєї. Де аї лѡат сѣма ла п8ртарѣ єї, веї фї вѡзѡт, кѡм кз антрѡнса чева д8ховнїческ, чева новїа шї скїмбат заче; шї то-тѡшї єра ачаста несілітз, нат8ралз, ба маї шї копїлзрѣскз?

Респонсѡла четїторѡле! цї'а лас цїе, шї дѣккз н8ла поцї деглѡшї іатз кз сѡнт гата а те ажѡта. — Вєзї ачєастз фр8моасз, шї тїнзрз фетїцз саз невастз, де карѣ маї с8с грѡїї8, ачаста, карѣ ансѡшї флорѣ і8кїреї ґенѡлѡї сѡ8 се поате н8-мї, ачаста дїн акзрїа трѡп нат8рал, ал-тѡла скїмбат се аратз, ачаста, акзрїа п8р-таре маї таре те траѡе кѡтрз дѡнса, де нѡт єарешї каре а алтїа, ачаста плїнз де граціе фїїнцз аскѡндѣ ан сїне Колцѡла (germen) морцїї, акзрѡїа рздзчїнї єрѡ8 лзцїте прїн тоате органеле. Де ачєєа ка8-тз шї кѡноѡше, че окї8 адѡнк дїн тїнз-рѣца граціоасєї ачєстїї фїїнцз прївѣще, кѡчї єра ачєла ансѡшї окї8ла морцїї. — Шї іатз кз зїкала „чєї в8нї н8 трѡїск“ о вєзї 8мплѡтз! —

Ансѡ тїтал8 таблѡѡлѡї ачєстѡїа єра „петречерѣ морцїї андєсфзтарѣ вїєцїї;“ шї пєнтрѡ ачєїа ацї сѡнт даторї8 ацї арз-та, шї ацї п8не анантє ачаста петречере. Шї іатз, кз амї стз анантє ан тоатз п8тѣрѣ фзмєєцїї тїнзрѣце плїна де гра-ціе ікоанз а амѣлєї прѣ тїмп8рї8 ангро-пате Ілоїзїєї. Ачєаста єра ікоана та, т8 дрегзлашїо даѣѣ 14 анї вѡтрѡнз, кѡнд те ам вѡзѡт є8 маї дїн тѡї8. Аша пє-

тречѣ ат8нчєа ан ата плїнз де мїроѡ шї сѡєтїлз флорє а вїєцїї моартѣ. — Ат8нчєа, кѡнд те ам вѡзѡт є8 маї дїн тѡї8, чѣ маї невіноватз антре фєчєорє антрѡнд ан каса пзрїнцїлор тѡї, моартѣа і8вїта мѣ анкз аз антрап к8 тїне, ан-сѡ є8 н8 ам вѡзѡто, є8 те ам вѡзѡт н8-маї пє тїне, шї ам ж8рат сѡ те фак амѣ.

Кѡнд гѡндєск ла моментѡла ачєстїї дїн тѡї8 вєдєрї, ат8нчї се анфїорѣче інїма мѣ пзнз ан адѡнкѡла чєа маї дїн лѡнотрѡла ал сѡ8. Мз ск8тѡр, ка кѡнд ар трєвї пє в8нѡла д8мнєзє8 пєнтрѡ ачаста афларє шї іарзшї лѡаре, ла антребарє лѡа, шї тотѡшї сѡнт дєпарте, дєпарте де дєснз-дєжѡдїре, шї пот стрїга фзрз пзрѡтє смєрєнїє; ба мї аз дато, єл мї аз л8-атѡ лѡѡдат сѡ фїє н8мєлє л8ї! —

(Ба 8рма.)

Cugete shi gnome.

Карє пє чєа марє н8'а поате сѡфєрї лѡнз сїмє — токма прїн ачєєа сѡ ар-тз кз є мїкѡ.

Кѡнд не ам нзскѡт, ам плѡне шї алцїї се в8кѡра. Сѡ не сїлім, ка аша сѡ трѡїм, ка, кѡнд вѡм м8рї, ної сѡ не в8-кѡрзм шї алцїї сѡ не плѡнз.

А н8 лѡа ісєжндз є о вїртѡтє фр8моас-сѡ, ансѡ а фачє вїне ла чєа чє не ватз-мз, є 8н лѡкрѡ д8мнєзєєск.

Сѡ аз афарз ан прїв. тїнографїа л8ї Іоанн Гзтт.